

PRETURILE DE TRANSFER PE INTELESUL TUTUROR

- Partea 1: Aspecte practice referitoare la ajustările privind comparabilitatea -

A. Introducere

In contextul analizării și documentării preturilor de transfer, unul dintre cele mai importante elemente care sunt aduse în discuție este reprezentat de desfășurarea analizelor de comparabilitate.

Analizele de comparabilitate au ca principal obiectiv identificarea acelor tranzacții între părți independente care pot servi drept referință de comparabilitate pentru tranzacțiile similare desfășurate între persoane afiliate. Două tranzacții sunt considerate comparabile în măsura în care fie nu există diferențe semnificative între ele, fie, dacă astfel de diferențe există, pot fi efectuate ajustări rezonabile astfel încât acestea să fie eliminate.

În identificarea și selectarea tranzacțiilor comparabile trebuie să se țină cont de cei cinci factori de comparabilitate menționați de Liniile directoare privind preturile de transfer emise de OCDE („Liniile directoare OCDE”) și anume: caracteristicile produsului sau serviciului, profilul funcțional, termenii contractuali, circumstanțele economice și strategia de afaceri.

În măsura în care o tranzacție potențial comparabilă nu satisface unul dintre acești factori de comparabilitate există posibilitatea efectuării de ajustări care să elimine diferențele semnificative existente. Tocmai aceste ajustări privind comparabilitatea vor face obiectul prezentului articol.

B. Obiectivul ajustărilor privind comparabilitatea

În conformitate cu prevederile Liniilor directoare OCDE, ajustările privind comparabilitatea reprezintă acele ajustări efectuate asupra unei tranzacții încheiate între părți independente în scopul eliminării oricărui diferențe semnificative existente între această tranzacție și tranzacția între persoane afiliate care face obiectul analizei de comparabilitate.

Ca atare, obiectivul fundamental al ajustărilor privind comparabilitatea este acela de a crea un grad cât mai mare de similaritate între tranzacția între persoane afiliate analizată și tranzacția între părți independente care poate servi drept referință de comparabilitate.

Luarea deciziei privind efectuarea unor ajustări de comparabilitate este o problemă de raționament profesional și implică:

- o înțelegere deplină atât a condițiilor și particularităților tranzacției între persoane afiliate cât și a condițiilor și particularităților tranzacției între independenți;
- evaluarea respectării fiecăruia dintre factorii de comparabilitate menționați de Liniile directoare OCDE la nivelul celor două tranzacții;
- identificarea acelor aspecte care pot influența în mod semnificativ gradul de comparabilitate al celor două tranzacții;

- stabilirea unor modalitati fundamentate atat dintr-o perspectiva economica cat si metodologica de eliminare a diferentelor semnificative existente intre cele doua tranzactii.

De-a lungul tuturor acestor etape nu trebuie scapat din vedere scopul final al efectuării de ajustari si anume cresterea gradului de comparabilitate pana la o limita optima.

Sa luam un exemplu concret asupra a ceea ce inseamna o ajustare privind comparabilitatea: sa presupunem ca o companie desfasoara tranzactii cu o persoana afiliata constand in vanzarea de fructe. In acelasi timp, compania vinde fructe si catre clienti independenti. Desi la o prima vedere putem vorbi despre doua tranzactii comparabile, analiza trebuie dusa mai departe, trecandu-se prin cei cinci factori de comparabilitate mentionati de Liniile directoare OCDE.

O prima diferenta care se poate observa usor are in vedere profilul functional al companiei in cadrul tranzactiei cu persoane afiliate, respectiv cu parteneri independenti, aceasta diferenta fiind reprezentata de neasumarea respectiv asumarea riscului de neincasare.

Este evident ca, in cadrul vanzarilor efectuate intra-grup compania isi asuma un risc de neincasare foarte limitat, deoarece are certitudinea ca persoana afiliata ii va achita la timp creanta. Pe de alta parte, in cazul vanzarilor catre independenti, compania isi asuma un risc inerent de neincasare.

In masura in care acest risc de neincasare ar fi unul semnificativ comparabilitatea celor doua tranzactii poate fi pusa sub semnul intrebării, fiind necesara efectuarea de ajustari de comparabilitate in vederea eliminării acestei diferente (bineinteles daca acest lucru este posibil).

Liniile directoare OCDE mentioneaza o serie de alte exemple de ajustari privind comparabilitatea, respectiv: (i) ajustari privind tratamentele contabile (menite a elimina efectele generate de aplicarea unor tratamente contabile diferite in cazul tranzactiilor intre persoane afiliate si respectiv intre parti independente), (ii) segmentarea datelor financiare (pentru eliminarea influentei tranzactiilor semnificative care nu sunt comparabile), (iii) ajustari pentru diferente in structura capitalurilor companiei, si (iv) ajustari pentru diferentele existente in ceea ce priveste functiile indeplinite, riscurile asumate sau activele utilizate.

C. Aplicabilitatea ajustarilor privind comparabilitatea

De cele mai multe ori, datorita gradului de subiectivism pe care il implica acest demers, aplicarea de ajustari privind comparabilitatea si sustinerea acestora in fata autoritatilor fiscale se dovedeste in practica dificila. De aceea este foarte important ca orice ajustari privind comparabilitatea sa fie corect fundamentate (avand in vedere circumstantele economice aferente respectivelor tranzactii) si documentate si ele sa fie aplicate numai pentru eliminarea acelor diferente care au un impact semnificativ.

Cu toate ca nu exista o regula cu privire la numarul de ajustari privind comparabilitatea care pot fi efectuate in cazul unei tranzactii, Liniile directoare OCDE mentioneaza faptul ca aplicarea unui numar ridicat de ajustari asupra aceleiasi tranzactii poate reprezenta un indiciu asupra faptului ca, in esenta, respectiva tranzactie nu este comparabila.

In egala masura Liniile directoare OCDE recomanda prudenta in aplicarea ajustarilor privind comparabilitatea, mentionand faptul ca ele nu trebuie privite ca o rutina in desfasurarea analizelor de comparabilitate si de asemenea atragand atentia asupra faptului ca anumite categorii de ajustari (cum ar fi de exemplu cele referitoare la pietele geografice) implica un grad mai mare de subiectivism si prin urmare trebuie sa fie mai bine explicate si argumentate.

Astfel ca, efectuarea oricaror ajustari de comparabilitate trebuie sa plece de la conditiile specifice ale desfasurarii tranzactiei intre persoane afiliate si a celei intre independenti, selectata ca posibil comparabila. Intrucat situatiile in care exista o comparabilitate perfecta intre cele doua tranzactii sunt destul de rare, trebuie identificate diferentele existente si daca acestea au sau nu un impact semnificativ asupra rezultatului tranzactiei. Daca impactul nu este unul semnificativ, in cele mai multe cazuri tranzactia poate fi retinuta ca si comparabila.

Totusi o analiza a impactului efectuata individual, la nivelul fiecarui factor de comparabilitate, poate sa nu ofere o imagine tocmai exacta asupra gradului in care o tranzactie poate sau nu sa fie retinuta ca si comparabila. De aceea, pe langa aceasta analiza individuala trebuie efectuata si o analiza globala, prin cumulara influentelor diferentelor existente la nivelul tuturor factorilor de comparabilitate. Acest lucru este necesar deoarece astfel se poate observa existenta unor diferente ce cumulate pot impacta in mod semnificativ comparabilitatea la nivelul tranzactiilor avute in vedere.

D. Exemplu practic privind ajustarile de comparabilitate

Exemplul de fata prezinta o modalitate practica de efectuare a unei ajustari privind comparabilitatea, si mai precis a unei ajustari referitoare la capitalul de lucru cunoscut in teoria economica si sub denumirea de „fond de rulment net” (conform conceptelor americane) sau „nevoie de fond de rulment” (conform acceptiunii franceze) .

(i) Cand se impune efectuarea unei ajustari privind capitalul de lucru

Intr-o acceptiune generala capitalul de lucru este determinat ca fiind suma dintre creantele pe care o companie le are la un moment dat asupra partenerilor sai comerciali si stocurile de produse pe care le detine, din care se scad datoriile comerciale. Acest indicator reflecta de fapt sursele proprii suplimentare pe care o companie le are la dispozitie la un moment dat pentru finantarea activitatii sale operationale, oferind totodata indicatii pretioase asupra lichiditatii pe termen scurt a companiei.

Este evident faptul ca in cazul oricarei companii analiza capitalului de lucru are ca punct central conceptul de valoare in timp a banilor. Foarte sumar, in masura in care de exemplu o companie beneficiaza din partea furnizorilor sai de termene de plata in medie de 45 de zile in timp ce are nevoie de 10 zile ca sa-si vanda stocurile iar incasarea creantelor sale o face in medie la 15 de zile, va beneficia timp de 20 de zile de banii pe care ar fi trebuit sa ii plateasca furnizorilor si care deja s-au „materializat” prin incasarea vanzarilor efectuate.

Teoretic, in functie si de specificul activitatii companiilor avute in vedere in cadrul analizei de comparabilitate, o astfel de diferenta se poate dovedi semnificativa fiind deci necesara efectuarea unei ajustari pentru a asigura atingerea unui nivel rezonabil de comparabilitate. In practica, ajustarile privind capitalul de lucru sunt efectuate pentru a elimina diferentele care pot sa apara la nivelul urmatoarelor elemente:

Diferente la nivelul creantelor comerciale – durata termenelor de plata pe care companiile le ofera clientilor afecteaza nivelul profitului brut obtinut si prin urmare poate influenta acuratetea analizei de preturi de transfer. Spre exemplu, daca doua companii vand acelasi produs iar una dintre companii ofera credit comercial clientilor sai in timp ce cealalta accepta numai plata pe loc in numerar, pretul perceput de catre compania care acorda credit comercial va fi mai mare intrucat include si o componenta menita sa acopere valoarea in timp a banilor;

Diferente la nivelul datoriilor comerciale – utilizand un rationament similar cu cel aplicat in cazul creantelor comerciale, o companie care cumpara produse prin achitarea lor pe loc va avea costuri mai mici si implicit o profitabilitate mai mare decat o companie care cumpara pe credit comercial;

Diferente la nivelul stocurilor – detinerea de stocuri are un cost inerent, egal cu valoarea resurselor suplimentare ce trebuie atrase de companie pentru finantarea activitatii sale operationale pana la momentul valorificarii stocurilor prin vanzare. De asemenea, in masura in care pastrarea stocurilor este un serviciu accesoriu pe care o companie il ofera clientilor sai, este normal ca aceasta sa perceapa preturi mai mari pentru produsele sale. De exemplu, in masura in care un furnizor se angajeaza sa pastreze o anumita cantitate de produse pe stoc la dispozitia clientilor sai (permitandu-le deci acestora sa-si diminueze costurile aferente stocurilor), el este indreptatit sa ceara un pret mai mare pentru produsele sale.

Ajustarile privind capitalul de lucru se efectueaza de regula in cadrul aplicarii metodei marjei nete si au ca principal scop alinierea profilului functional al companiilor potential comparabile de cel al companiei testate, insa ele pot fi aplicate si in cazul utilizarii metodei cost-plus sau metodei pretului de revanzare.

Asa cum prevad si Liniile directoare OCDE, etapele de urmat in vederea efectuarii de ajustari privind capitalul de lucru sunt urmatoarele:

- Identificarea diferentelor existente la nivelul capitalului de lucru. La modul general cele trei categorii care trebuie luate in considerare in determinarea capitalului de lucru sunt reprezentate de creantele comerciale, datoriile comerciale si stocuri. In cazul aplicarii metodei marjei nete, evaluarea conformitatii cu principiul valorii de piata se face pe baza determinarii unui indicator de profitabilitate, calculat prin raportarea unui element de natura rezultatului (de ex.: rezultat brut, rezultat net, rezultat operational) la o baza reprezentata de indicatori ce reflecta costuri, venituri din vanzari sau active. In cazul in care de exemplu baza de raportare este reprezentata de veniturile din vanzari, atunci si diferentele existente la nivelul capitalului de lucru trebuie exprimate prin raportare la cifra de afaceri (se obtine astfel o valoare relativa a capitalului de lucru in raport cu cifra de afaceri);
- Calculul diferentelor existente intre valoarea relativa a capitalului de lucru la nivelul partii testate si valoarea relativa a capitalului de lucru la nivelul companiei comparabile si cuantificarea valorii in timp a banilor prin utilizarea unei rate de dobanda corespunzatoare;
- Ajustarea rezultatelor astfel incat sa reflecte diferentele existente in ceea ce priveste capitalul de lucru. In exemplul prezentat in cele ce urmeaza ajustarea a fost efectuata la nivelul companiei comparabile astfel incat sa reflecte nivelul de capital de lucru existent la nivelul companiei testate. In mod similar se poate face ajustarea rezultatelor companiei testate pentru a reflecta nivelul de capital de lucru de la nivelul companiei comparabile sau se pot face ajustari la nivelul ambelor companii astfel incat sa reflecte un nivel al capitalului de lucru egal cu zero.

(ii) *Exemplu practic*

Sa presupunem ca avem doua companii: compania testata, respectiv cea care face obiectul analizei de preturi de transfer („T”) si o companie potential comparabila („C”). Informatiile financiare ale celor doua companii sunt prezentate pe scurt in tabelul de mai jos (s-a luat in considerare un interval de trei ani de zile).

- sume in milioane RON

Compania „T”			
Indicator financiar	N	N+1	N+2
Cifra de afaceri (CA)	100	125	134
Rezultat din exploatare	30	23	41
Rezultat din exploatare / CA (%)	30%	18,4%	30,6%
Capital de lucru la sfarsitul anului			
Creante comerciale (C)	20	24	26
Stocuri (S)	5	10	8
Datorii comerciale (D)	8	14	12
Capital de lucru (C+S-D)	17	20	22
Capital de lucru / CA (%)	17%	16%	16,4%
Compania „C”			
Indicator financiar	N	N+1	N+2
Cifra de afaceri (CA)	140	175	210
Rezultat din exploatare	30	24	36
Rezultat din exploatare / CA (%)	21,4%	13,7%	17,14%
Capital de lucru la sfarsitul anului			
Creante comerciale (C)	50	71	89
Stocuri (S)	9	20	44
Datorii comerciale (D)	20	14	58
Capital de lucru (C+S-D)	39	77	75
Capital de lucru / CA (%)	27,9%	44%	35,7%

Din informatiile prezentate in tabelul de mai sus se observa cu usurinta ca valoarea capitalului de lucru si ponderea acestuia in cifra de afaceri este semnificativ mai mare in cazul companiei C. Urmatorul tabel ilustreaza modul in care se efectueaza o ajustare privind capitalul de lucru pentru o companie potential comparabila (in cazul de fata compania „C”).

- valori exprimate procentual

Ajustare privind capitalul de lucru	N	N+1	N+2
Capital de lucru / CA pt. compania „T”	17%	16%	16,4%
Capital de lucru / CA pt. compania „C”	27,9%	44%	35,7%
Direfenta (D)	-10,9%	-28%	-19,3%
Valoarea ratei de dobanda (r)	4,2%	4,8%	5,1%
Valoarea ajustarii (D*r)	-0,46%	-0,13%	-0,98%
Rezultat din exploatare / CA pt. compania „C”	21,4%	13,7%	17,14%
Rezultat din exploatare / CA pt. compania „C” dupa efectuarea ajustarii	20,94%	13,57%	16,16%

(iii) Aspecte suplimentare de luat in considerare potrivit Liniilor directoare OCDE

In ceea ce priveste ajustarile aferente capitalului de lucru, Liniile directoare OCDE atrag atentia asupra a doua elemente importante, si anume:

1. Momentul la care se efectueaza masurarea nivelului creantelor comerciale, stocurilor si datoriilor comerciale in vederea includerii acestora in analiza – referitor la acest lucru Lniile directoare OCDE atrag atentia ca nu intotdeauna nivelul pe care creantele comerciale / stocurile / datoriile comerciale il inregistreaza la sfarsitul exercitiului financiar este reprezentativ pentru intreg anul si ca urmare, nu

intotdeauna nivelurile cumulate ale celor trei elemente mentionate pot oferi o imagine reala asupra capitalului de lucru aflat la dispozitia unei companii pe parcursul desfasurarii efective a activitatii ei in decursul anului.

2. Rata de dobanda ce urmeaza a fi utilizata in calculul ajustarii – potrivit recomandarilor Liniilor directoare OCDE aceasta rata trebuie sa fie reprezentata de o medie a ratelor de dobanda comerciala utilizate de catre companiile care opereaza in acelasi segment de activitate cu cel al companiei testate. De asemenea se poate utiliza spre exemplu si o rata medie la care compania testata poate obtine resurse financiare la nivel local sau orice alta rata de referinta considerata ca fiind obiectiva si potrivita raportat la circumstantele economice si la particularitatile activitatii companiei supuse analizei de preturi de transfer.

E Concluzii

In ansamblul lor preturile de transfer nu reprezinta o stiinta exacta si prin urmare ele fac apel pe de o parte la rationamentul profesional al specialistilor din cadrul companiilor (si in egala masura la cel al consultantilor care ofera asistenta in problematici legate de preturile de transfer) si pe de alta parte la rationamentul profesional al autoritatilor fiscale, pentru asigurarea unei bune colaborari si intelegeri depline a contextului in care o companie desfasoara tranzactii cu parti afiliate, scopul final fiind acela de a oferi o evaluare pertinenta cu privire la conformitatea preturilor de transfer practicate in cadrul acestor tranzactii cu principiul valorii de piata.

Recomandarea de mai sus, prezentata in cadrul Liniilor directoare OCDE este cu atat mai necesara in cazul aplicarii de ajustari privind comparabilitatea, intrucat nu intotdeauna contextul care le-a generat precum si modul de efectuare a acestor ajustari sunt clare pentru ambele parti implicate in procesul de investigare a preturilor de transfer.

Ajustarile privind comparabilitatea reprezinta un subiect destul de sensibil tocmai datorita gradului ridicat de rationament profesional pe care il implica si a imposibilitatii conceperii unei metodologii oficiale care sa includa toate tipurile de ajustari ce pot fi efectuate, precum si modul practic de realizare a acestora.

Totusi, acest lucru nu trebuie sa fie de natura a inhiba aplicarea lor acolo unde este imperativ necesar pentru atingerea scopului final de asigurare a unei comparabilitati optime intre tranzactii in cadrul unei analize de preturi de transfer.

© copyright Transfer Pricing Services

Bibliografie:

1. Liniile directoare privind preturile de transfer emise de OCDE